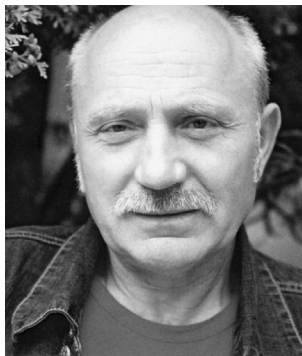

Галина СТЕЛЬМАЩУК

ВАСИЛЬ БОДНАРЧУК — ВІД НАТУРАЛІЗМУ ДО «ЗАСТИГЛОЇ ІМПРОВІЗАЦІЇ»

Боднарчук Василь Дмитрович — відомий художник і педагог. Працює в галузі станкової і монументальної об'ємно-просторової керамічної пластики і малярства, брав участь у понад 40 всеукраїнських і міжнародних виставках, з них мав шість персональних. Учасник симпозіумів і пленерів: у Польщі, м. Вроцлав — 1998, Слонне — 2000, смт.; в Україні, смт. Опішняя — 1999, 2000 рр. Створив понад 200 творів, значна частина яких знаходиться на об'єктах.

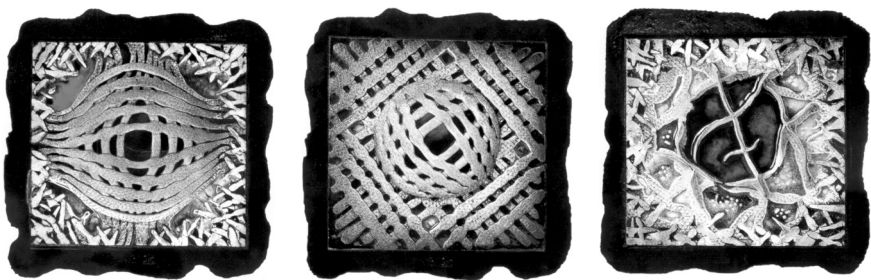
У кожного художника є свій неповторний шлях до мистецтва. У Василя Боднарчука він почався від раннього дитинства, і питання вибору шляху ніби ніколи й не виникало перед ним. Все було природно і просто. Маленьким, скільки може себе згадати, він малював квіти. Може трохи дивно для хлопця: чому не коні, машини чи літаки? Пояснення просте: це було заняття, яке він засвоїв найпершим. Квіти малювала та вишивала його мама. Звичайно ж вона робила багато іншої роботи, якої малий просто не помічав, якою не був вражений. А от малювання... Квіти у мамі наче виростили на одязі, на сорочках, хустинках, рушниках, серветках, наволочках, простирадлах: кожну вільну хвилину сиділа схилена над цією роботою. А коли виходив з хати на поріг — довкола знов мамині квіти. Його рідне село, що біля Крилоса, неподалік Галича, здавалося йому все замаяним квітами. Був ще зовсім малий, а все село визнало: Боднарчуків Василько, як і його мама, малює квіти. Підростаючи, багато чого бачив, чутливо сприймав, пізнавав. Рідні місця обростали життєвими реаліями і відкривали

свою історичну глибину красивими легендарними постатями, найперше — княжими: князя Данила Галицького, його хоробрих дружинників. Все, що захоплювало, природно переживалося у малюванні. Тепер уже до квітів додалися краєвиди, залюднені сцени і портрети. «Художником, певне, буде»,-- пророкувало село. І нікого не здивувало, коли Василь зі школи подався у Косівське художнє училище, а по завершенні навчання у ньому, поступив у Львівський державний інститут прикладного і декоративного мистецтва. Ще в дитинстві зрозумів, що малювання — серйозна, наполеглива праця, і щоб стати художником, треба докласти — ой, як багато! — зусиль.

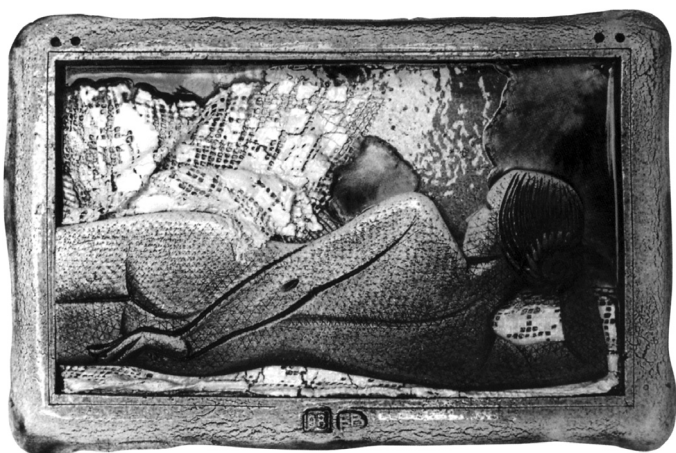
Як художник Василь Боднарчук сформувався вже в стінах інституту (тепер Львівська національна академія мистецтв), який він закінчив у 1975 р. По завершенні навчання в Інституті, художник продовжував активно шукати шлях вдосконалення як митця і своє місце у художньому процесі. Цьому сприяло і культурне середовище Львова: архітектура і театри, література й активна виставкова діяльність, які впливали, надихали і формували молодого митця.

Вже з 1976 р. він почав виставляти свої твори на республіканських і міжнародних виставках. Хоч закінчив в інституті відділення художньої кераміки, розпочинав свій творчий шлях як художник живописець. Такі приклади тоді були не поодинокі: Зеновій Флінта, Любомир Медвідь та інші випускники відділення кераміки (1965) вже були на той час відомими у Львові живописцями. Однак, працюючи у художньому фонді Спілки художників УРСР, Боднарчук отримував і виконував замовлення оформлення інтер'єрів керамічними пластами і керамічними об'ємно-просторовими композиціями. Крім того, у Львові були прекрасні умови для художників-керамістів. Вони мали творчу майстерню на Львівській скульптурно-керамічній фабриці, яка була експериментальною базою для членів Спілки художників колишнього СРСР. Отже, кераміка й живопис впродовж творчого шляху поєднувалися, а згодом керамічні роботи у творчості стали навіть домінувати.

Вже у 1980-х рр. митець мислить не окремими творами, а циклами, темами. Першим циклом творів були керамічні пласти, переважно натюрморти. Художник експериментував з різноманітними матеріалами: тканинами, мушлями, стеблами рослин, які поєднував з керамікою. Така тенденція спостерігалася у той час у творчості багатьох львівських керамістів. Виготовляв ажурні пласти, використовуючи конфігурацію прорізів, що створювали ефекти гри тіней і світла. Здебільшого у творчості переважали пласти із зображенням, а точніше сказати, ліпленням натюрмортів. В них об'ємні натуралістичні предмети відлиті з кам'яної маси (шлікеру) — вази, квіти наклеював на площину пласта. В цих композиціях основна увага зверталася на об'єм, фактуру, форму. Згодом художник почав відходити від натуралізму й більше уваги приділяв кольору.

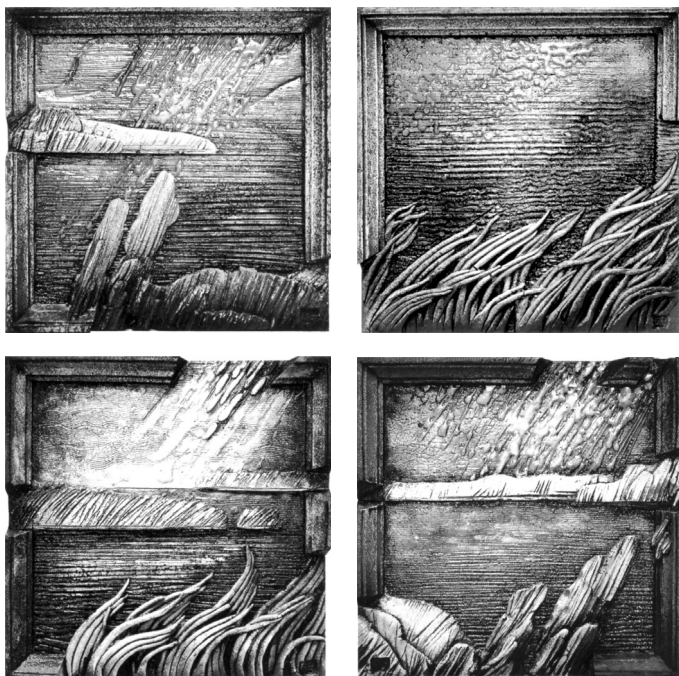
Триптих «Метаморфози» (Вазарелі). Шамот, ангоби, емалі, кольорове шкло. 40 × 40 см. 1998

Експериментальні пошуки привели до створення пластів для інтер'єрів. Варто назвати одну монументальну композицію «Весна». У простінках між колонами, на злегка фактурній хвилястій поверхні художник відтворив об'ємні фрукти з листочками. Внизу, на підлозі, розмістив — «розкидав» — декоративну пластику, утворену з виліплених із шамоту груш і яблук. Декоративно-монументальні панно виконував у гармонійних тональних зіставленнях.

Коли не стало замовлень на монументальну декоративну пластику, через Художній фонд виконував станкові твори — пласти меншого розміру для оздоблення офісів, приватних помешкань. Від об'ємного їх вирішення перейшов до площинного. В них сильніше зазвучав колір. Вони стали нагадувати живописні полотна.

Малярські засади переніс у кераміку ще вчитель Василя Боднарчука — Зеновій Флінта. Очевидно, він глибоко заклав у підсвідомість учневі прагнення

Із серії «Анталійські акварелі». Шамот, ангоби, емалі, солі, кольорове скло. 35 × 35 см. 2003

розширити можливості кераміки як матеріалу. Пласти В. Боднарчука вже відзначалися живописністю й декоративністю, мотиви в них узагальнювалися, й велика увага в них надавалася різноманітним фактурам. Митець захопився стилізацією карпатського різнотрав'я. Щоб зробити свої твори яскравішими, ще більш наповненими кольором і фактурою, Боднарчук почав поєднувати кераміку з кольоровим склом. Можливо львівські керамісти почали вводити у свої композиції тому, що колорит полив на фабриці був обмеженим. Не було червоної, оранжевої, яскравої голубої, жовтої поливи. Живописці звикли мати в своєму розпорядженні широку палітру барв а, працюючи в кераміці, гостро відчували їх нестачу. Тому й шукали шляхів до розширення спектру барв.

У 1990-х рр. у творчості Василя Боднарчука появилася нова чи, може, аж тоді дозріла давня дитяча тема — пейзажі. І не тільки в пластах. Митець створює об'ємно-просторову рельєфну пластику. У деяких роботах вона розрахована на круговий огляд, подібно скульптурі. В одній роботі художник поєднував дві, або й більше, самостійні композиції. У цих композиціях за

Єгипетські варіації.
Шамот, ангоби, емалі.
Н — 54, 31, 51 см. 2002

Із серії «Самотні острови».
Шамот, ангоби, емалі, гутне
шкло. Н — 41, 37 см. 2003

рахунок покриття поверхонь кольоровими ангобами, солями, додаванням кольорового скла він досягав справді живописного колориту. В композиціях об'ємно-просторової пластики художник насолоджується рослинними мотивами й елементами, миттевостями природи. Митець зізнається, що не міг перейти до чисто формальних композицій. Він захоплювався листочками, прожилками, які у його творах переростають у дерева. Сонце і море, небо і простір — все це облюбване, обожнюване. Колір на цих пластах вражає гармонією і соковитим звучанням. Аналізуючи твори живопису багатьох авторів, які були представлені в експозиції шостих Львівських Осінніх Салонів «Високий замок» у Львівському палаці мистецтв (2002), ми відзначали, що «на тлі живописних полотен вигідно вирізняється колоритом об'ємно-просторова композиція «Осінь у Карпатах» Василя Боднарчука, який отримав третю премію у номінації «Декоративно-ужиткове мистецтво». Нам вдалося, що в ній живопису більше, ніж у живописних роботах багатьох малярів, хоч у Боднарчука не малярство, а керамічна об'ємно-просторова пластика» [1].

Прикметно, що всі митці, які працювали у творчій майстерні ЛКСФ використовували ті ж фарби, що й Василь Боднарчук. Однак стільки кольору й у такій гармонії, як у В. Боднарчука, знаходимо далеко не у всіх. Виразальні засоби, які притаманні творам Боднарчука, — фактура, різноплановість, глибина, світло, контрасти кольору й площин роблять навіть невеликі за розміром твори динамічними. Вишуканості їм додає оформлення: паспорта і її тло, над яким художник працював з такою ж любов'ю і так само ретельно, як і над основним сюжетом твору.

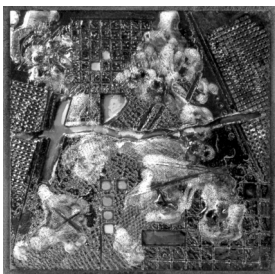
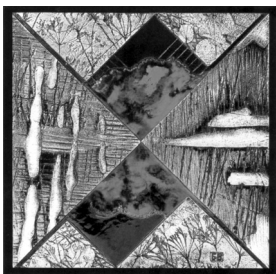
2003 р. художник виконав об'ємну пластику «Острови», яка сприймається як декоративна скульптура. Просторово-об'ємна композиція виграє від того, що митець до більшості закомпонованих по вертикалі творів додає, наче шматочки землі або гладі води, гутне скло, покладене горизонтально, що врівноважує композицію.

Інша тема, до якої привели пошуки художника, — рельєфи і малюнок контуром на глині, який митець виконував стеком на пластах. Це могли бути фігуративні композиції, зокрема оголена натура.

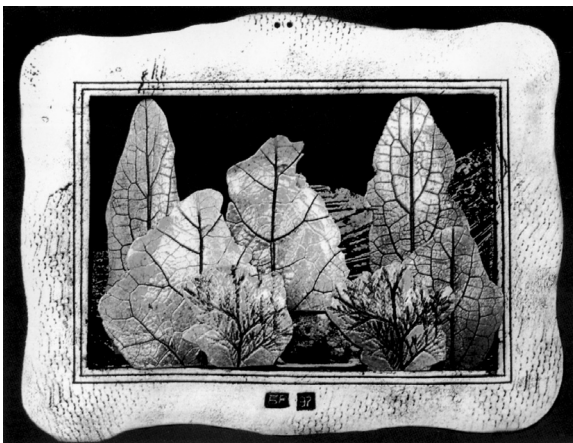
Від виконання рельєфів В. Боднарчук перейшов до ліплення з шамоту. Це скульптурні твори, на які надихнуло мистецтво Єгипту, з яким митець познайомився ближче, перебуваючи в цій державі.

В 2000-х рр. митець працював над пластами, у яких намагався відійти від фігуративних композицій. Яскравим прикладом може стати цикл пластів «Бродіння в квадраті». Твори цієї суто мистецької тематики виникли як діалогічні, а часом полемічні до супрематичних творів митців 1920–1930-х рр., зокрема «Чорний квадрат» Казимира Малевича та ін. В циклі всіх робіт В. Боднарчук, вже зрілий майстер, автор понад 200 творів і учасник багатьох міжнародних виставок, вдався до чисто формальних пошуків. Його пласти «Застигла імпровізація», у яких використані кераміка, скло, ручна ліпка, фактура, ритміка, глибина, лінія, колір — це формальні композиції, у яких бачимо «гру» з квадратами. Довго на цю «гру» художник не відважувався, та все ж данина так званому сучасному мистецтву взяла верх. Проте і в цих творах вгадується живописець-коларист.

Як стверджує сам митець, він починав творчість з живопису й ніколи не покидав ним займатися. Найактивніше писав полотна у 1990-х рр. Хоч сам художник зізнається, що у кераміці відчуває себе вільніше. «Знаючи технологію керамічних виробів, — стверджує художник, — можна добиватися цікавих ефектів, бо твоїм співавтором є завжди вогонь». Зі своєї практики знаємо, що завдяки чарам вогню, після випалу іноді твір виходить таким несподівано цікавим, що ніяка фантазія людини не може цього досягнути. Піч та вогонь іноді допомагають керамістові, а іноді — зводять нанівець працю багатьох днів чи тижнів.

*Декоративні пласти. Шамот,
ангоби, емалі, кольорове шкло.
37 × 37 см. 1998*

*Осіння мелодія.
Шамот, емалі, кольорове
шкло. 39 × 29 см*

Перший етап творчості у живописі Василя Боднарчука — 1980-ті рр., коли ще у керамістів не було для праці відповідної бази. У малярських творах, як і в кераміці, художник почав працювати у жанрі натюрморту. Друга причина, чому більше писав саме натюрморти, — ідеологічна: не було претензій до митця на художніх радах, не було сутичок з владою. Але, що цікаво, натюрморти, писані у ті роки з польових квітів, маків, мальв, листя, ваз, бруківки виглядають дуже сучасними.

У пейзажах художник особливо любив писати осінні мотиви. Тема осені проходить червоною ниткою через усю творчість митця. Можливо тому, що він народився у вересні. Вагомим доробком у творчості митця є цикл живописних творів «Карпати», чимало з яких він написав під час пленеру у с. Славськ у 2007 р. Цікавою знахідкою митця є цикл полотен «Між роками». В ньому художник використав етюди, зроблені з натури у 1980-х рр. у різних місцевостях України і за кордоном. Тепер він наче розширює простір картини, даючи

інтерпретацію сюжетів з урахуванням набутої майстерності й життєвого досвіду, здобутих впродовж років. Це етюди, виконані в Очакові, Карпатах, Львові. Можемо визначити, що це живопис у живописі, картина в картині. Твориться пейзаж в квадраті, прямокутнику. Цікаво сприймається бачення різних років того чи іншого мотиву в природі. В цих творах, як ні в яких інших, бачимо, що живопис і кераміка у митця невід'ємні. Зокрема у циклі «Львів» Василь Боднарчук ліпить форму й пластику фарбами як кераміст. Етюд з натури не руйнується, а допрацьовується на додатковій площині. Живописні твори дуже перегукуються з пластами.

У 2007 р. митець створив цикл творів на пленері у м. Равіч у Польщі. Зокрема «Пейзаж з озером», «Равічський замок», та ін. Тоді ж, на Міжнародному симпозиумі дістав третю нагороду польських симпатиків за керамічні твори.

Творчість Василя Боднарчука — яскраве явище у сучасному художньому процесі України. Він постійно, шукає, експериментує, активно працює і як митець, і як педагог.

1. *Стельмащук Г.* Львівські Осінні Салони «Високий замок»: Проблема інтерпретації. Динаміка процесу.// Вісник Львівської академії мистецтв. Вип. 13. — Львів, 2002.— С. 191–200.